

Bài 15. Chương III _ TOÁT YẾU CÁC KHÍA CẠNH TÂM SANH (Cittuppādapakiṇṇakasaṅgaha)

Tâm và tâm sở tương hợp thành một, gọi đây là tâm sanh (*cittuppāda*). Để hiểu rõ tâm sanh ấy phải biết qua sáu khía cạnh của nó, đó là thọ, nhân, sự, môn, cảnh, vật.

1. Toát yếu về thọ (*Vedanāsaṅgaha*)

Thọ theo ba loại là lạc (*sukha*), khổ (*dukkha*), phi khổ phi lạc (*adukkhamasukha*).

Thọ phân loại theo năm là lạc (*sukha*), khổ (*dukkha*), hỷ (*somanassa*), ưu (*domanassa*), xả (*upekkhā*).

Trong toát yếu về thọ, sẽ nói theo năm loại:

- Tâm câu hữu lạc thọ có một là thân thức thọ lạc thuộc quả thiện vô nhân.
- Tâm câu hữu khổ thọ có một là thân thức thọ khổ thuộc quả bất thiện.
- Tâm câu hữu hỷ thọ có 62 là 18 tâm dục giới thọ hỷ, 11 tâm sơ thiền, 11 tâm nhị thiền, 11 tâm tam thiền và 11 tâm tứ thiền.
- Tâm câu hữu ưu thọ có 2 là 2 tâm sân.
- Tâm câu hữu xả thọ có 55 là 32 tâm dục giới thọ xả và 23 tâm ngũ thiền.

(còn tiếp)

Biên soạn giáo trình: Tỳ kheo Tuệ Siêu